

1 אם יבול למעט בעסקו - בעסק סחורתו ימעט כדון כל אבל, ואם
 2 לאו, שלא ימצא סחורה בזול במקום אחר, יגלגל עמהו - יסחור עם
 3 חבריו יחד עם סחורתם, שהוא דבר האבד, אך לא יסחור לבדו.
 4 ברייתא המבארת דיני כפיית המיטה: תנו רבנן, מאימתי בופין -
 5 הופכים האבלים את המיטות, משיצא המת מפתח ביתו לקברו,
 6 דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר, משיסתם הגולל - כיסוי ארון
 7 המת, ומעשה שמת רבן גמליאל תוקן, רבין שיצא מיטתו מפתח
 8 ביתו, אמר להם רבי אליעזר לבניו של רבן גמליאל, כפו מפותיכם,
 9 והיינו כדעתו, וכך עשו. ורבין שנסתם הגולל [אמר להם רבי יהושע
 10 לבני רבן גמליאל, כפו מפותיכם, והיינו כדעתו]. אמרו לו, כבר
 11 כפינו ביציאת אבינו מביתו על פי הוראתו של רבן, דהיינו רבי
 12 אליעזר.

13 ברייתא המבארת את זמן זקיפת מיטות האבלים בשבת: תנו רבנן,
 14 מאימתי זוקפין את המיטות ההפוכות בערב שבת, מן זמן המנחה
 15 ולמעלה, שמצוה להוסיף מחול על הקודש. מוסיפה הגמרא: אמר
 16 רבה בר הונא, אף על פי כן אינו יושב עליה - על המיטה הזקופה,
 17 עד שתחשך שהוא זמן כניסת השבת. ולמציאת שבת, אף על פי שאין
 18 לו לישב אלא עוד יום אחד באבילות, שכבר ישב ששה, מכל מקום
 19 חוזר וכופה מיטתו.

20 דינים נוספים בכפיית המיטה: תנו רבנן, אבל הכופה מיטתו, לא את
 21 מפתו בלבד הוא בופה, אלא אף את כל המיטות שיש לו בתוך ביתו
 22 הוא בופה. ואפילו אם יש לו עשר מיטות בעשרה מקומות וישן בהם
 23 לפעמים, בופה את כולן. ואפילו חמשה אחין ומת אחד מהם, כולן
 24 בופין מיטותיהם בבתיהם. ואם היתה מיטה המיוחדת להניח עליה
 25 כלים ולא לשכיבה ושיבה, אין צריך לכפותה. ודרגש אין צריך
 26 לכפותו, אלא די שזוקפו ומשעינו על הכותל. רבן שמעון בן גמליאל
 27 אומר, דרגש מתיר את קרביטיו - הרצועות המחוברות את דף
 28 הדרגש למוטות שבצידיו ובכך הוא נופל מאיליו.

29 מבררת הגמרא: מאי דרגש המוזכר במשניות ובברייתות. משיבה
 30 הגמרא: אמר עולא, ערסא דגדא - מיטת המזל, שמונחת בבית
 31 למזל טוב ואין משתמשים בה, וכיון שאין היא מיועדת לשימוש
 32 אין צריכים לכפותה.

33 מקשה הגמרא: אמר ליה רבה, אלא מעתה נבי מלה, דתנן במשנה
 34 (סנהדרין כ), כשמברים אותו כל העם מסובים על הארץ והוא מסב
 35 על הדרגש מפני כבודו. ואם דרגש הוא מיטת מזל הרי אין דרכו
 36 לישב עליו, ותמוה, מי איבא מידי דעד האידנא לא אותביניה -
 37 האם יתכן שעד עתה לא הושבנו אותו עליו, והשתא באבילותו
 38 מותבינן ליה עליו.

39 דוחה הגמרא: מתקיף לה רב אשי, מאי קשיא, ודאי שיש דבר
 40 שמחדש באבילותו, מידי דתהו - כשם שמצאנו אאכילה ושתיה,
 41 דעד האידנא לא אוכליניה ולא אשקיניה, ואילו השתא באבילותו
 42 אוכליניה ואשקיניה, שהרי מצוים אנו להביא לפניו מזוננו בסעודת
 43 הבראה ליישב דעתו, ולכן גם ראוי שנושיבו על הדרגש ליישב
 44 דעתו.

45 מקשה הגמרא קושיא אחרת: אלא אי קשיא, הא קשיא - מה
 46 שקשה כאן הוא כך, (דתנן) [דתניא] בברייתא לעיל, דרגש אינו
 47 צריך לכפותו אלא זוקפו, ואי דרגש הוא ערסא דגדא, אמאי אינו
 48 צריך לכפותו, הרי הוא כסתם מיטה שאינה מיועדת לשימוש, והא
 49 (תנן) [תניא] באותה ברייתא, הכופה מיטתו, לא מפתו בלבד הוא
 50 בופה, אלא כל מיטות שיש לו בתוך ביתו בופה. ומשמע שאף מיטה
 51 שאינה מיועדת לשימוש כופה.

52 דוחה הגמרא: ומאי קשיא, מיטת המזל אינה טעונה כפייה מידי
 53 דתהו אמטה המיוחדת לכלים ולא לשכיבה, דתניא, אם היתה מיטה
 54 המיוחדת לכלים אינו צריך לכפותה. וודאי מה שאמרו שכל מיטות
 55 כופה זה דווקא במיטות המשמשות אותו.

56 מקשה הגמרא קושיא אחרת: אלא אי קשיא, הא קשיא, ששינו
 57 בברייתא לעיל, רבן שמעון בן גמליאל אומר, דרגש מתיר קרביטיו
 58 והוא נופל מאיליו, ואי סלקא דעתך שהוא ערסא דגדא, מאי

59 קרביטין אית ליה, הרי הוא עומד קבוע ואין מפרקים אותו לעולם.
 60 אלא ודאי דרגש אינו מיטת המזל.
 61 לכן מבארת הגמרא: כי אתא רבין מארץ ישראל לבבל, אמר ליה
 62 ההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא - בן ארץ ישראל שמייה, דתהו
 63 שכיח בשוקא דגילדא - בשוק הרצענים, מאי דרגש, ערסא דגלא
 64 - מטה של עור, שהיתה לשרים לשימוש במסעות, והעור מחובר
 65 למוטות על ידי רצועות וקשרים שיוכלו לפרקה בזמן הנסיעה,
 66 ובחנותם מתקינים אותה וישנים בה, ובנסיעתם מתירים הקשרים
 67 והעור נופל מאיליו. והטעם שאינו כופה אותה, שחוששים
 68 שיתקלקל העור מלחלוחית הקרקע אם יהפוכה. ורבן שמעון בן
 69 גמליאל אמר שיוכל להתיר הקשרים ויפול לארץ מגבו ואין בו
 70 קלקול.

71 מאמר בענין זה: איתמר נמי אמר רבי ירמיה, דרגש, סירוגו - חיבורו
 72 למוטות המיטה מתוכו, שיש במוטות נקבים שבתוכם משחילים
 73 רצועות העור, ומטה, סירוגה - חיבוריה למוטות המיטה על גבה,
 74 שכורכים עליהם החבלים.

75 אמר רבי יעקב בר אחא, אמר רבי יהושע בן לוי, הלכה ברבן שמעון
 76 בן גמליאל שמתיר רצועות הדרגש ונופל ממילא.

77 מיטה נוספת שאין צריך לכפותה: (איתמר נמי) [אמר רבי יעקב
 78 בר אחא, אמר רבי אסי, מטה שנקליטה יוצאין - שיוצאים מהמטה
 79 שני מוטות, אחד בראש המיטה והשני למרגלותיה, ומוט נוסף
 80 מחבר ביניהם, ועליו פורסים בד שיוורד על המטה ונעשה ככילה
 81 להגנה מפני החמה וזבובים, זוקפה - מעמידה על צידה ודין.

82 ברייתא על חובת האדם בכפיית המיטה: תנו רבנן, אם ישן האבל
 83 על גבי כסא או על גבי אודייני [-מכתשת] גדולה, או על גבי קרקע,
 84 ולא כפה מיטתו, לא יצא ידי חובתו. והטעם, אמר רבי יוחנן, מפני
 85 שלא קיים דין כפיית המטה, שאינו שישב וישן סמוך לארץ, אלא
 86 דווקא לכפות מיטתו.

87 דברים המותרים והאסורים בבית האבל: תנו רבנן בברייתא,
 88 מכבדין - מטאטאים את הקרקע ומרביצין - מזלפים מים להוריד
 89 האבק בבית האבל, שכך דרך כל אדם ואין בזה חשיבות, ומדיחין
 90 קערות וכוסות וצלוחיות - צלחות קטנות, וקיתוניות - כדי מים,
 91 בבית האבל בגמר הסעודה, שאין זה דרך שמחה. ואין מביאין את
 92 המונמר - כלי עם גחלים ולבונה לריח טוב, ואת הפשמים לבית
 93 האבל, שהם דרך שמחה ושררה ואינם שוים לכל נפש.

94 מקשה הגמרא: וכי אסרו מוגמר ובשמים בבית אבל, איני, והא תני
 95 בר קפרא, אין מברכין ברכת הריח לא על המונמר, ולא על הפשמים
 96 בבית האבל, שעשוי להעביר ריח רע, ומשמע, פרוכי הוא דלא
 97 מברכין, הא אתווי מיתנין.

98 מתרצת הגמרא: לא קשיא, הא - הברייתא שאמרה שמביאים ואין
 99 מברכים דיברה בבית האבל כשהמת עדיין שם, ומותר להביא
 100 להפיג ריח רע, והא - הברייתא שאמרה שאין מביאים כלל דיברה
 101 בבית המנחמין שכבר נקבר המת, ואין היתר להביא לריח טוב.

משנה

102 תקנות שתיקנו לאבלים: אין מוליכין לבית האבל את
 103 האוכל לסעודת ההבראה שלאחר הקבורה, לא בפתלא - מגש,
 104 ולא באסקוטלא - קערה גדולה, ולא בקנזו - כלי עץ כעין צינור,
 105 שהם כלים מכובדים, אלא בסלים מענפי ערבה קלופה, שלא
 106 לבייש את מי שאין לו. ואין אומרים ברכת אכלים בחזרתם
 107 מהלוויה פמועד, אבל עומדין בשוירה ומנחמין את האבלים, ופותרין
 108 האבלים את הרבים, שיוכלו לילך מיד ואינם צריכים לברך ברכת
 109 אבלים. ואין מניחין את המטה של המת פרחוב במועד, שלא
 110 להרגיל בו את התספור, שמביאים בכך את הרואים להצטער על
 111 המת ונמצאת בכיה רבה עליו במועד, ולא מניחים ברחוב מיטה
 112 של נשים לעולם ואפילו בחול מפני הכבוד, שמא ישפעו דם ויתבזו
 113 בכך.

ילקוט לוי יצחק על התורה

מט

חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח, ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד, אמאי קרי לה יהודיה על שום שכפרה בע"ז דכתיב (שמות ב, ה) ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ואמר רבי יוחנן שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה וכו', ירד זה משה ולמה נקרא שמו ירד שירד להם לישראל מן בימיו, גדור שגדר פרצותיהן של ישראל, חבר שחיבר את ישראל לאביהן שבשמים וכו'.

מגילה יג, א

כל דבריך אחד הן, כנגד הספר היה אומר, כל דבריך דברי הימים אחת הן, הרבה שמות אתה מזכיר פלוני ופלונני, וכולן אדם אחד הן. ואנו יודעין לדורשן, ואע"פ שסתמת אותן אנו נותנין את לבינו עד שאנו יודעין לדורשן וכו'. ואשתו היהודיה וגו', והלא בתיה שמה דהא כתיב בסופיה ואלה בני בתיה. לרחוץ, לטבול לשום גירות. הכי גרסינן וישא בתיה שמרדה בגילולי בית אביה, ולכך נשתנה שמה בליקוחין הללו.

רש"י

שמות ב, י - ויגדל הילד ותבאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתתהו

יח

ביאור מאחזי"ל (מגילה יג, א) משה רבינו נקי "חברי", שחיבר את ישראל לאביהם שבשמים

רבי שמעון בן פזי כי הוה פתח בדברי הימים אמר הכי כל דבריך אחד הם ואנו יודעין לדורשן, (ד"ה-א ד, יח) ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבי גדור ואת

1 רבי שמעון בן פזי, כי הוה פתח, כאשר הי' פותח בדרשת ספר דברי הימים, אמר הכי הי' אומר כך, כל דבריך ספר דברי הימים, אחד הם, כלומר, פעמים שאתה מכנה אדם אחד בשמות הרבה, עד שאנו יודעין לדורשן שהכוונה היא לאדם אחד, ומביא דוגמא מהפסוק ואשתו היהודי' ילדה את ירד אבי גדור ואת חבר אבי שוכו וגו', והכוונה בשמות אלו למשה רבינו שגידלה בת' ככן. ושואל הגמ' אמאי קרי לי' יהודי' מדוע קורא הכתוב לבת' יהודי', ומתריך על שום שכפרה בעבודה זרה דכתיב ותרד בת פרעה וגו' ואמר ר' יוחנן שהכוונה בזה שירדה לרחוץ מגילולי בית פרעה אבי' וכו'. ירד זה משה, ולמה נק' שמו ירד שירד להם לישראל מן בימיו. גדור זה משה שגדר את פרצותיהן של ישראל בתורה שניתנה על ידו (מהרש"א).

חבר זה משה, על שחיבר את ישראל לאביהן שבשמים וכו'.

המשך ביאור למס' מועד קטן ליום ראשון עמ' א

14 הגמרא מביאה מעשה בפטירת רב חסדא בדומה לתחילת
15 המעשה הקודם: כי נח נפשיה דרב חסדא, סבור לאותוכי ספר תורה
16 אפורייה לומר בשבחו קיים זה מה שכתוב בזה. אמר להו רבי
17 יצחק, וכי מילתא דלרביה רב הונא לא סבורא ליה כמובא לעיל,
18 אנו ניקום ונעביד ליה, הרי ודאי אין רצונו בכך.
19 המשך המעשה: לאחר שקרעו תלמידיו, סבור דלא למישלל
20 קרעיהו - חשבו שאסור להם אף לתפור בדרך ארעי את הקרע.
21 אמר להו רבי יצחק בר אמי אין הדין כך, ששנינו בברייתא, חכם
22 שמת וקרעו עליו, בין שהחירו שניהם אל מאחורי המטה, שוללין
23 הקרע.
24 מעשה נוסף בענין פטירת צדיקים: כי נח נפשיהו דרב רב הונא
25 ורב המנונא, אסקיניהו להתם - העלום לארץ ישראל לקבורה,

1 למערת רבי חייא, ושם היו קבורים רבי חייא ובניו יהודה וחזקיה,
2 והוה נני [-שוכב] יהודה מימיניה דאבונה, וחזקיה משמאליה של
3 אביו. אמר ליה יהודה לחזקיה אחיו, קום מהוכתיך - קום ממקום
4 קבורתך, דלאו אורח ארעא דקאים רב הונא - אין זה דרך ארץ
5 שיקבר רב הונא מבחוץ. ואכן החל חזקיה לקום, ובהרי דקאים -
6 בעוד שהוא קם, קם בהריה עמודא דנורא - התרומם עמו עמוד
7 של אש, חזייה - ראה זאת רב תנא ואיפעיית [-נבהל], וכדי שלא
8 תפגע בו האש וקפיה לארזייה - העמיד את ארונו של רב הונא
9 כנגדה, ונפק אתא - ויצא מן המערה בפחד ומורא והשאיר את
10 ארונו של רב הונא עומד. מסיימת הגמרא: והאי דלא איענש ענש
11 - מה שלא נענש ונשרף על ידי עמוד האש היה זה רק משום
12 דקפיה - שהעמידו לארזייה דרב הונא שאילולא זאת היתה
13 שורפתו האש.

המשך ביאור למס' מועד קטן ליום שלישי עמ' א

10 ככלי זכוכית לבנה שהיא יקרה יותר, ועניים ככלי זכוכית צבועה
11 הפשוטה יותר. והיו עניים מתבוישין בכך, ולכן התקינו שיהו הכל
12 משקין זכוכית צבועה, מפני כבודן של עניים. תקנה נוספת:
13 בראשונה היו מנלין בלוויה פני המתים העשירים להרבות בהספדם,
14 ומכסין פני המתים העניים מפני שהיו מושחרין פניהן מפני הרעב
15 שבשעת הפצורת. והיו עניים החיים מתבוישין בכך, ולכן התקינו
16 חכמים שיהו מכסין את פני הכל בלוויה, מפני כבודן של עניים.
17 תקנה נוספת: בראשונה היו מוציאים לקבורה את המתים העשירים
18 בדרךנש - מיטה של עור, ועניים

גמרא

1 ברייתא המבארת טעם התקנה לא להביא אוכל לאבלים בכלים
2 מהודרים: תנו רבנן, בראשונה היו מוליכין את האוכל בבית האבל
3 לסעודת הבראה, עשירים בקלתות [-סלים] של פסח ושל זהב,
4 ועניים בסלי נצרים [-ענפים] של ערבה קלופה. והיו העניים
5 מתבוישים, ולכן התקינו חכמים שיהו הכל מביאין בסלי נצרים של
6 ערבה קלופה, מפני כבודן של עניים שלא יתביישו בכליהם.
7 ברייתא נוספת של תקנות חכמים שלא לבייש את העניים: תנו
8 רבנן, בראשונה היו משקין בבית האבל בסעודת הבראה, עשירים

איסור מלאכה כשמת בעיר: ואמר רב יהודה אמר רב, כשיש מת
 בעיר שלא קברוהו, כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה כדי
 שיזדרזו בקבורתו. מעשה בענין זה: רב המנונא איקלע לעיר
 דרומתא, שמע קול שיפורא דשקבא – שמע קול שופר שבו
 מודיעים שאדם מת בעיר, ולאחר מכן הוה תנא אינשי דקא עבדי
 עבדתא – אנשים העוסקים במלאכה. אמר להו, ליהו תנא אינשי
 בשמתא – יהיו אנשים אלו בנידוי, לא שקבא איבא במתא – וכי
 אין מת בעיר שאתם עסוקים במלאכה. אמרו ליה, תבורתא איבא
 במתא – יש בעיר חבורות הקבורות את מתי העיר, ואין מלאכתנו
 מבטלת קבורת המת. אמר להו, אי תכי, אכן שריא לבו הנידוי
 שנידייתכם.
 בענין שיעור צער על מת: ואמר רב יהודה אמר רב, כל המתקשה
 על מתו יותר מדאי, שבוכה עליו יותר מכשיעור, סופו שיענש שעל
 מת אחר הוא בוכה. מעשה בענין זה: הוה איתתא דהות
 בשיבביתא (בשכונתו) דרב הונא, והוה לה שבעה בני, ומת חד
 מיניהו, והוה קא בביא ביתרתא עליה – היתה בוכה עליו יותר
 מדאי. שלח לה רב הונא לומר לה, לא תעבדי הכי, ולא אשנחה ביה
 והמשיכה לבכות. שלח לה, אי צייתת – תשמעי ותעשי כך מוטב,
 ואי לא, צבית ונודתא לאידך מית – הכיני צידה דהיינו תכריכים
 למת נוסף שיהיה לך. ולא שמעה לה, ומיתו פולחו כל שבעת בניה.
 לסוף – לאחר שמתו והמשיכה לבכות יותר מדאי, אמר לה, תימוש
 ונודתא לנפשיך – הכיני צידה לעצמך, ומיתת – ומתה גם היא.
 הגמרא מבארת את המקור והשיעור של בכי על מת: נאמר (ירמיה
 כב) 'אל תבכו למת ואל תנדו לו', ודורשים, 'אל תבכו למת' יותר
 מדאי, 'ואל תנדו לו' שלא תקוננו לו יותר מכשיעור. הא כיצד
 השיעור הוא, שלשה ימים הראשונים לבכי, ושבעה הראשונים
 להקפדה, ושלושים יום הראשונים השיעור לאיסור ניהוין ולאיסור
 תספורת. מכאן ואילך, אמר הקדוש ברוך הוא, אי אתם רחמנים בו
 יותר ממני, שמעשה ידי הוא והרגתיו ברשעו.
 הגמרא דורשת את המשך הפסוק: נאמר (שם) 'כבו כבו להלך',
 שמשמע שלהולך יש לבכות יותר מכשיעור. ומהו ההולך, אמר
 רב יהודה, להולך מן העולם בלא פנים. מעשה בענין זה: רבי הושע
 בן לוי לא אול לבי אכלא לנחם, שלא רצה להתבטל מלימודו, אלא
 למאן דאול בלא פני – אלא רק למי שנפטר בלא בנים, דכתיב 'כבו
 כבו להלך'.
 הגמרא דורשת את סוף הפסוק: נאמר (שם) 'כי לא ישוב עוד וראה
 את ארץ מולדתו', דורשת הגמרא: רב הונא אמר, 'לא ישוב עוד'
 הוא זה שעבר עבירה ושנה בה פעם נוספת, שיותר לא ישוב עליה
 בתשובה. מבארת הגמרא: רב הונא דרש כך למעמיה (לשיטתו)
 בענין זה, דאמר רב הונא, בינין שעבר אדם עבירה ושנה בה, הותרה
 לו אותה עבירה. תמדה הגמרא: הותרה לו סלקא דעתך, וכי יתכן
 שכיון שעבר ושנה בה אינו מוזהר עליה. מיישבת הגמרא: אלא
 אימא שכונתו שהעבירה נעשית לו בהיתר – כמו שהותר לו
 המעשה, שאינו מרגיש שעובר בכך עבירה, ולכן לא ישוב עליה.
 הגמרא חוזרת לשיעור הצער על מת, ומבארת כיצד ינהג האבל
 עצמו בימים אלו: אמר רבי לוי, אבל, בשלשה ימים הראשונים
 לאבילותו, וראה את עצמו שמידת הדין מתוחה עליו כאלו חרב
 מונחת לו בין שתי (יריבותיו) (כתיתפיו) שאם ירים ראשו דוקרתו,
 כלומר שיש לו לנהוג בכובד ראש מפחד מידת הדין המתוחה
 עליו, שמא תפגע בו כשם שפגעה בקרובו. ומשלשה עד שבעה ימי
 האבילות, יראה עצמו לענין הפחד ממידת הדין כאלו מונחת לו
 חרב כנגדו בקרן ויית. ומכאן ואילך עד שנים עשר חודש מתחילת
 האבילות, יראה עצמו לענין הפחד ממידת הדין כאלו עוברת חרב
 כנגדו בשוק.
 שנינו במשנה: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד.
 הגמרא מגבילה דין זה: אמרי תהרדעי, לא שנו שאין מניחים מיטה
 של אשה מתה ברחוב,

בבליקה – מיטה של מתים שחבליה כעין סולם, והיו העניים
 מתפיישין שבמותם יוציאום במיטה כזו, ולכן התקינו שיהו הפל
 מוציאין בבליקה ואף העשירים, מפני כבודן של עניים. תקנה
 נוספת: בראשונה היו מניחין את המונמר – מיני בשמים על האש
 לריח טוב תחת חולי מעים מתים, לסלק הריח הרע הנודף מהם,
 והיו חולי מעים חיים מתפיישין שכך יעשו להם במותם, ולכן
 התקינו שיהו מניחין מוגמר תחת הפל במותם, מפני כבודן של חולי
 מעים חיים. תקנה נוספת: בראשונה היו מטבילין את הפלים
 שנשתמשו בהם נשים נדות על גבי נדות מתות – שמתו בנידתן,
 שטימאו את הכלים, והיו נדות חיות מתפיישות שנוהגים בכליהן
 שלא כשאר נשים מתות, ולכן התקינו שיהו מטבילין הכלים
 שנשתמשו בהם הנשים קודם מותם על גבי פל הנשים לאחר
 מותם, מפני כבודן של נדות חיות. תקנה נוספת: בראשונה היו
 מטבילין את הבגדים והכלים על גבי זבין מתים – שמתו בזיבתם,
 והיו זבין חיים מתפיישין, ולכן התקינו שיהו מטבילין על גבי הכל –
 כל המתים, מפני כבודן של זבין חיים.
 מוסיפה הברייתא: בראשונה היתה הוצאת המת לקבורה קשה
 לקרוביו יותר ממתתו, שהיו צריכים להלבישו בתכריכים יקרים,
 עד שפעמים שקיו קרוביו מניחין אותו בלא תכריכים ובוחרין מרוב
 בושה. עד שקבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש (בבבוי) בעצמו ויצא
 – צויה בשעת פטירתו שיוציאוהו בכלי פשתן שאינם יקרים, ונהגו
 העם אחריו לצאת לקבורה בכלי פשתן.
 אמר רב פפא, והאידנא – בזמננו נהוג עלמא להלביש המת
 בקבורתו, אפילו בצדא בר וווא – בבגד קנבוס הנקנה בזוו.
 שנינו במשנה: אין מניחין את המטה ברחוב, והיינו בכדי להספיד.
 הגמרא מבארת איזה מת מותר להספיד במועד: אמר רב פפא, אין
 מועד לענין איסור הספד בפני תלמיד חכם, ומספידים אותו אף
 במועד, וכל שכן בחנוכה ופורים שהם רק מדרבנן.
 הגבלת דברי רב פפא: והני מילי בפניו – בפני מיטתו, אבל שלא
 בפניו לא, ואין להספידו במועד. מקשה הגמרא: איני – וכי כך
 הדבר, והא רב כהנא ספדיה (הספידו) לרב זביד מנהרדעא במועד
 במקום הנקרא פום נהרא, אף שלא היה בפניו. מתרצת הגמרא:
 אמר רב פפי, רב כהנא הספיד את רב זביד משום שיום שמועה על
 מיתת המת הוה, וככפניו דמי ומותר להספידו.
 מעשים שונים שהיו עושים לצער על מת: אמר עולא, הספד הוא
 בטפיחת יד על הלב, דכתיב (ישעיה לב יב) 'על שרדים ספרים', והיינו
 בטפיחת יד על מקום הלב שהוא בין השדים, וטיפוח שאסרו לקמן
 (כת) במועד הוא ביה, שסופק יד על יד. וקילום המבואר להלן
 בסמוך הוא פרגל, שרוקע בו על הארץ.
 ברייתא בענין קילוס: תנו רבנן, המקלם על המת, לא יקלם ברגלו
 הנעולה בפרגל, אלא רק אם נעולה במועל, מפני הסכנה, שמא
 יתהפך הסנדל ותשבר רגלו בהכאה, ובמנעל אין חשש זה.
 דינים שונים באבל: אמר רבי יוחנן, אבל, בינין שניענע ראשו שנראה
 שהתנחם מעצמו, שוב אין המנחמין רשאין לישב אצלו לנחמו. דין
 נוסף: ואמר רבי יוחנן, הפל תיבין לעמוד מפני נשיא שעובר
 לכבודו, חוץ מאבל וחוליה שאין הידור בקימתם ואינם חייבים.
 המשך לדין זה: ואמר רבי יוחנן, לכל העומדים לפני הנשיא אומרים
 להם שבו ואינם רשאים לישב קודם, חוץ מאבל וחוליה שאין צריך
 לומר להם שבו, שהרי אף לעמוד אינם חייבים, וכל שכן שאם
 עמדו יכולים לישב בלא רשות.
 דין אחר: אמר רב יהודה אמר רב, אבל ביום הראשון לאבלותו
 אסור לאכול לחם משלו אלא משל אחרים, ולמדים זאת מדאמר
 ליה רחמנא ליחזקאל על מיתת אשתו (יחזקאל כד יז), 'ולחם אנשים לא
 האכל', והיינו מלחם של אנשים אחרים, ומשמע שרק הוא לא
 יאכל, אך שאר אבלים אוכלים דווקא מלחם של אחרים.
 מעשה בענין זה: רבא ורב יוסף היו מחלפי סעודתיהו להרדי –
 מחלפים סעודותיהם אחד לשני, שהיה מי שאינו אבל שולח
 לאבל.